

Crna Gora
Ministarstvo unutrašnjih poslova

Akcioni plan
za sprovođenje Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-
2020. godina, za 2018. i 2019. godinu,
s
Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2017. godinu

Podgorica, mart 2018. Godine

UVOD

Vlada Crne Gore, na sjednici od 23.02.2017. godine, nakon pribavljanja mišljenja od EK, usvojila je **Strategiju za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godine, sa Akcionim planom za implementaciju strategije za 2017. godinu**, i zadužila Ministarstvo unutrašnjih poslova da redovno izvještava Vladu.

Rješenjem ministra unutrašnjih poslova, 01broj: 261/17-34028 od 30.08.2017. godine, obrazovana je Međuresorska radna grupa za praćenje strategije. Pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, članovi ove radne grupe su i predstavnici: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, Uprave policije, Uprave za zbrinjavanje izbjeglica, Uprave za inspekcijske poslove, Poreske uprave, Zajednice opština Crne Gore, Zavoda za statistiku Crne Gore i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Međuresorska radna grupa obrazovana je sa zadatkom da rukovodi, organizuje i koordinira aktivnosti organa državne uprave i drugih nadležnih organizacija u sprovođenju Strategije i Akcionog plana za njenu implementaciju; utvrđuje prioritete, dinamiku i rokove realizacije, ocjenjuje postignute rezultate i predlaže Akcioni plan za implementaciju Strategije.

Cilj Strategije je potpuno usklađivanje i uspostavljanje pravnog okvira, kao i dodatno jačanje institucionalnog okvira koji pruža mogućnost djelotvornog sprovođenja politike kontrole migracionih kretanja u skladu sa pravilima i standardima EU, kao i uspostavljanje sistema monitoringa za praćenje Strategije i realizacije akcionih planova.

Crna Gora je odlučna da razvija i unaprjeđuje pravni okvir, institucije i administrativne kapacitete, sarađuje sa drugim državama i međunarodnim organizacijama, a kao krajni cilj Strategije je uspostavljanje društva sa efikasnim sistemom i prepoznatljivim rezultatima na polju integrisanog upravljanja migracijama, što će doprinijeti regionalnoj i ukupnoj stabilnosti saglasno pravilima i standardima EU. Osnovni cilj realizacije svih aktivnosti prepoznatih u okviru Akcionog plana za Pregovaračko poglavlje 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, jeste da se omogući slobodno kretanje ljudi, uz garantovanje njihove bezbjednosti.

Izveštaj o sprovođenju Akcionog plana za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori u 2017. godini sadrži prikaz normativnih aktivnosti, izvršavanja zakona i drugih propisa i realizacije predviđenih aktivnosti, jačanja institucionalnih i administrativnih kapaciteta, aktivnosti u pogledu razvijanja i jačanja bilateralne i multilateralne saradnje, kao i analizu trenutnog stanja sistema integrisanog upravljanja migracijama, sa zaključcima i preporukama za unaprijeđenje.

Težišne aktivnosti nadležnih organa u izvještajnom periodu bile su usmjerene na stvaranje normativnih pretpostavki za nastavak reformi u oblasti migracija, odnosno harmonizacije unutrašnjeg zakonodavstva sa pravom EU, prije svega rad na novom Zakonu o strancima i donošenje podzakonskih akata na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca.

Akcioni plan za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za 2018. i 2019. godinu je značajan i specifičan i po tome što su njime istovremeno obuhvaćena dva usko povezana, ali često odvojeno tretirana, pitanja migracija i azila.

Realizacija mjera planiranih ovim dokumentom, na jedinstven, sveobuhvatan i usklađen način ostvariće se dodatni iskorak u ovom vrlo važnom području evropskih integracija, a time povećati i međunarodni kredibilitet Crne Gore.

Takođe, na ovaj način Crna Gora kontinuirano ispunjava svoje međunarodne obveze koje se odnose na prihvatanje, zatim na pravičnan, human i dostojanstven tretman stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori. Planirani ciljevi i mjere, kao i aktivnosti na realizaciji istih, jasno upućuju na posvećenost Crne Gore da ovo područje uredi u skladu sa najvišim međunarodnim standardima i najboljim evropskim praksama. Na ovakav način obezbijediće se efikasna zaštita lica kojima je zaista potrebna međunarodna zaštita, uz istovremeno smanjenje mogućnosti zloupotreba ovog sistema u svrhe ekonomskih i socijalnih migracija koje se često označavaju pojmom „zloupotreba međunarodnog izbjegličkog prava“.

Poseban akcenat se stavlja na integraciju lica kojima je odobrena međunarodna zaštita. Postupak integracije je dugotrajan proces koji ovim licima pruža mogućnost da postanu punopravni članovi

crnogorskog društva, ali uz to postavlja im i obvezu poštovanja osnovnih vrijednosti društva u koje dolaze.

Akcioni plan za sprovođenje Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godina, za 2018. i 2019. godinu, Izvještajem o realizaciji Akcionog plana za 2017. godinu, pripremljen je saglasno obavezi Ministarstva unutrašnjih poslova iz Programa rada Vlade Crne Gore za I kvartal 2018. godine i utvrđen je na sjednici Međuresorske radne grupe, koja je održana 26. februara 2018. godine.

Napomena: Za realizaciju mjera iz Akcionog plana za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje migracijama za 2018. i 2019. godinu, nadležni organi će se uklopiti u redovna budžetska sredstva koja će biti odobrena za ove dvije godine.

Akcioni plan za sprovođenje Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za period 2017-2020. godina, za 2018. i 2019. godinu

R. br.	CILJ	AKTIVNOSTI	NOSILAC AKTIVNOSTI	ROK ZA REALIZAC	SREDSTVA	INDIKATOR USPJEHA
1.	Održavanje redovnih sastanaka Međuresorske radne grupe	Kvartalno održavanje sastanak MRG	Ministarstvo unutrašnjih poslova kao i ostali organi uključeni u proces reintegracija	Kontinuirano/ Stalna aktivnost	Redovna budžetska sredstva	Broj održanih sastanaka
2.	Donošenje podzakonskih akata na osnovu Zakona o strancima i usklađivanje istih sa pravom u oblasti migracija, čije je donošenje u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova	- Priprema Predloga podzakonskih akata, - Donošenje podzakonskih akata od strane Ministarstva unutrašnjih poslova	Ministarstvo unutrašnjih poslova	IV Kvartal 2018	Redovna budžetska sredstva	Donijeta podzakonska akta na osnovu Zakona o strancima
3.	Donošenje podzakonskih akata na osnovu Zakona o strancima i usklađivanje istih sa pravom i praksom Evropske unije u oblasti migracija, čije je donošenje u nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova	- Priprema Predloga podzakonskih akata, - Donošenje podzakonskih akata od strane Ministarstva vanjskih poslova	Ministarstvo vanjskih poslova	IV Kvartal 2018	Redovna budžetska sredstva	Donijeta podzakonska akta na osnovu Zakona o strancima

4.	Stvaranje tehničkih mogućnosti za izdavanje dozvola za privremeni boravak i rad radi sezonskog zapošljavanja, u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu	- Nabaviti IT opremu na centralnoj lokaciji i DKP-ovima za realizaciju nacionalnog infomacionog sistema, - Instalirati i staviti u funkciju nabavljenu opremu	- Ministarstvo vanjskih poslova - Ministarstvo unutrašnjih poslova	IV Kvartal 2019 (01.01.2020)	Sredstva od 920.000 eur koja su propisana u ŠAP-u	Elektronski uvezana diplomatsko –konzularna predstavništava Crne Gore u inostranstvu sa Ministarstvom unutrašnjih poslova i omogućeno izdavanje dozvola
5.	Jačanje kapaciteta Centra za prihvrat i njegova puna operacionalizacija	- Organizovanje obuka službenika Ministarstva unutrašnjih poslova, koji su od 01.01.2018. godine raditi u Centru za prihvrat za efikasan rad kroz primjenu standarda za prijemstranaca koji traže međunarodnu zaštitu, - Organizovanje radionica, - Organizovanje studijskih posjeta institucijama koje se bave poslovima prihvata stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u nekoj od zemalja članica EU	- Ministarstva unutrašnjih poslova, - Uprava za kadrove	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva, Međunarodni donatori	Broj organizovanih dodatnih obuka, posjeta i broj polaznika
6.	Zapošljavanje i rad stranaca u skladu sa potrebama tržišta rada	- Utvrditi godišnji broj radnih dozvola za strance (kvota), u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada, - Preduzeti aktivnosti u cilju informisanja poslodavaca i stranaca o utvrđenim kvotama i uslovima za zapošljavanje i rad stranaca u Crnoj Gori, u skladu sa novim Zakonom o strancima	- Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Zavod za zapošljavanje - Ministarstvo unutrašnjih poslova	IV kvartal 2018 IV kvartal 2019	Redovna budžetska sredstva	- Utvrđen godišnji broj radnih dozvola za 2019. godinu - Utvrđen godišnji broj radnih dozvola za 2020. godinu

7.	Obuka službenika Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije u dijelu koji se odnosi na nova zakonska rješenja u Zakonu o strancima	- Izrada planova obuke - Relizacija obuka	- Ministarstvo unutrašnjih poslova- Uprava policije - Policijska akademija	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	- Izrađeni planovi obuke - Broj realizovanih obuka - Broj obučених službenika
8.	Obuke sudija Upravnog suda Crne Gore iz oblasti međunarodne i privremene zaštite stranaca	- Izrada planova obuke - Relizacija obuka	- Upravni sud - Ministarstvo unutrašnjih poslova- Uprava policije - Policijska akademija	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	- Izrađeni planovi obuke - Broj realizovanih obuka - Broj obučених službenika
9.	Tematske i edukativne radionice i savjetovanja o pravima i obvezama stranaca kojima je odobrena međunarodna zaštita u svrhu njihove integracije u Crnoj Gori (MRSS)		- Ministarstvo rada i socijalnog staranja, - Crveni krst Crne Gore	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	Broj realizovanih radionica
10.	Pripremiti Program i obezbijediti učenje crnogorskog jezika, istorije i kulture, radi uključivanja azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u crnogorsko društvo		- Ministarstvo prosvjete - Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Crveni krst Crne Gore	IV kvartal 2018	Redovna budžetska sredstva	Broj realizovanih programa

11.	Saradnja sa FRONTEX-om na realizaciji Radnog aranžmana	- Dostavljanje podataka o nezakonitim migracijama, - Dostavljanje podataka za praćenje postvizne liberalizacije, - Učešće na zajedničkim analizama,	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	- Broj dostavljenih informacija, - Broj zajedničkih sastanaka i izvršenih analiza,
12.	Modernizacija Odsjek za strance, vize i suzbijanje nezakonitih migracija, kroz nabavku opreme za izvršavanje poslova iz svoje nadležnosti u skladu sa Schengen Borders Code	- Priprema predloga projekta, - Apliciranje za sredstva iz EU fondova - Raspisivanje tendera za nabavku materijalno tehničkih sredstava - Nabavka sredstava	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije	IV kvartal 2018	Međunarodni donatori i Budžet	-Sačinjen projekat -Nabavljena oprema
13.	Vize na graničnim prelazima izdavati samo u izuzetnim slučajevima, ako zahtijevaju humanitarni, lični ili profesionalni razlozi – u ovim slučajevima vize će se izdavati uz prethodnu najavu, i nakon izvršenih provjera	Striktno poštovanje zakonske regulative	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	Kontinuirano	Njesu potrebna sredstva	- Broj izdatih viza na graničnim prelazima; - Broj primljenih najava i izvršenih provjera;
14.	Intezivirati aktivnosti u cilju smanjivanja obima neprijavljenog rada, nezakonitog kretanja i boravka stranaca, naročito u vrijeme građevinske i turističke sezone	- Planirati i izvoditi akcije pojačane kontrole kretanja i boravka stranaca na teritoriji Crne Gore - Ostvariti saradnju sa nadležnim inspekcijским službama	- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije - Uprava za inspekcijske poslove - Poreska uprava	Kontinuirano	Budžet	- Sačinjeni planovi akcija - Izvještaji o realizovanim akcijama - Preduzete mjere prema strancima

15.	Rješavanje stambenih potreba za interno raseljena lica, i to: - Kroz Regionalni stambeni projekat obezbjeđenje smještaja za 51 ugroženu IRL porodicu iz kampa Konik I i okruženja; - Kroz Regionalni stambeni projekat obezbjeđenje smještaja za 171 IRL u opštini Berane izgradnjom 94 stambene jedinice; - Kroz Regionalni stambeni projekat kupovinu 36 stambenih jedinica za potrebe RL/IRL u opštini Herceg Novi; - Kroz Regionalni stambeni projekat izgradnju 50 individualnih kuća na teritoriji Crne Gore za RL/ IRL	- Odabir korisnika; - Izvođenje građevinskih radova; - kupovina 36 stambenih jedinica, podjela stanova; - Izgradnja kuća.	- Ministarstvo rada i socijalnog staranja; - Uprava za zbrinjavanje izbjeglica; - Direkcija javnih radova; - Glavni grad Podgorica; - Opština Berane;	IV kvartal 2019	Međunarodni donatori i Budžet	- Izvršena raspodjela stambenih jedinica - Useljenje u stambene jedinice - Završeni građevinski radovi za 50 kuća
16.	Izrada informativnog materijala (brošure, flajeri, banner na zvaničnom web sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova) i njegova distribucija	- Izrada informativnog materijala (brošure, flajeri, web sajt) i njegova distribucija ciljnim grupama - Distribuiranje informativnog	Svi državni organi koji participiraju u radu MRG	Kontinuirano	Redovna budžetska sredstva	- Pripremljen i odštampan informativni materijal, - Informativni

	službenicima i ciljnim grupama u cilju njihovog upoznavanja sa novodonijetim propisima i standardima iz oblasti migracija i azila	materijala ciljnim grupama (Informator za strance koji traže međunarodnu zaštitu - (Informator za strance kojima je odobena međunarodna zaštita– već je izrađen)				materijal distribuiran diplomatsko-konzularnim predstavništvima Crne Gore u inostranstvu, - Informativni materijal distribuiran diplomatsko-konzularnim predstavništvima stranih država u Crnoj Gori.
17.	Promovisanje dobrovoljnog napuštanja Crne Gore u skladu sa novim Zakonom o strancima	Informator za strance koji će dobrovoljno na napuste Crnu Goru	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	I kvartal 2019. godine i kontinuirano	Međunarodni donatori	- Informativni materijal distribuiran ciljnim grupama - Broj donijetih rješenja o dobrovoljnom povratku
18.	Obuka službenika Uprave policije, i to: - analitička obuka za inspektore za strance - obuka službenika granične policije koji sprovode vizne postupke - obuka službenika policije za pratnju zajedničkih letova	- Izrada plana i programa obuke - Saradnja sa Policijskom akademijom u vezi sa terminima održavanja obuke	Uprava Policije	IV kvartal 2018	Redovna budžetska sredstva	- Broj realizovanih obuka
19.	Nabavka tehničke opreme za granične prelaze koja bi se koristila za registraciju lica koja izraze namjeru za	- Priprema predloga projekta, - Apliciranje za sredstva iz EU fondova - Raspisivanje tendera za	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	IV kvartal 2018	Redovna budžetska sredstva i Međunarodni	-Sačinjen projekat -Nabavljena oprema

	međunarodnu zaštitu na graničnim prelazima	nabavku materijalno tehničkih sredstava - Nabavka sredstava			donatori	
20.	Uspostavljanje tranzitnog centra u cilju ispunjavanja evropskih standarda u dijelu prihvata migranata	- Priprema predloga projekta, - Apliciranje za sredstva iz EU fondova - Raspisivanje tendera za nabavku materijalno tehničkih sredstava - Nabavka sredstava	Ministarstvo unutrašnjih poslova-Uprava policije	IV kvartal 2019	Međunarodni donatori i Redovna budžetska sredstva	-Sačinjen projekat -Nabavljena oprema -tranzitni centar u potpunosti opremljen i stavljen u funkciju

CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA

Izvještaj
o realizaciji Akcionog plana za 2017. godinu

Podgorica, mart 2018. godine

I. OCJENA REALIZACIJE DEFINISANIH MJERA

Akcionim planom za implementaciju Strategije za integrisano upravljanje migracijama u Crnoj Gori za 2017. godinu, predviđeno je 14 mjera, kao i aktivnosti neophodne za njihovo postizanje, nosioci aktivnosti, rokovi realizacije i indikatori uspješnosti realizacije postavljenih mjera, i to:

MJERA 1: „Održavanje redovnih sastanaka Međuresorske radne grupe“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

U izvještajnom periodu 01.01.-31.12.2017. godine, održane su dvije sjednice Međuresorske radne grupe (30. marta 2017. godine i 10. novembra 2017. godine. U pogledu sinergije državnih organa, treba istaći da je u izvještajnom periodu održan značajan broj radnih sastanaka i da je u tim prilikama, kao i kroz neposrednu komunikaciju, razmijenjen veliki broj podataka i informacija, a naročito između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva vanjskih poslova i Uprave policije.

MJERA 2: „Donošenje odgovarajućih izmjena Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave (Centar za prihvrat prelazi u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Vlada Crne Gore donijela je **Uredbu o izmjenama i dopuni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave** ("Službeni list CG", br. 87/2017), i Centar za prihvrat je prešao u nadležnosti Ministarstva unutrašnjih poslova.

MJERA 3: „Donošenje novih podzakonskih akata na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i usklađivanje istih sa pravom i praksom Evropske unije u oblasti azila“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca ("Službeni list CG", br. 2/2017 od 10.1.2017. godine), koji je stupio na snagu 18.01.2017, a primenjuje se od 1.1.2018. godine, donijeti su sljedeći pravilnici:

- **Pravilnik o bližem načinu uzimanja otisaka prstiju i fotografije od stranca koji izražava namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu.** Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 61/2017 od 2.10.2017. godine, a stupio je na snagu 1.1.2018. godine.
- **Pravilnik o sadržaju i obrascu zahtjeva za međunarodnu zaštitu stranca.** Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 61/2017 od 2.10.2017. godine, a stupio je na snagu 1.1.2018. godine.
- **Pravilnik o pravilima boravka i kućnom redu u centru za prihvrat.** Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 61/2017 od 2.10.2017. godine, a stupio je na snagu 1.1.2018. godine.
- **Pravilnik o izgledu i sadržaju obrazaca i načinu izdavanja isprava za stranca koji je podnio zahtjev za međunarodnu zaštitu, azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom.** Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 72/2017 od 1.11.2017. godine, a stupa na snagu 1.1.2018. godine.
- Takođe, na osnovu člana 77 stav 8 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca ("Službeni list CG", broj 2/17), Ministarstvo rada i socijalnog staranja donijelo je **Pravilnik o uslovima smještaja i načinu obezbjeđivanja smještaja azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom.** Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 87/2017 od 22.12.2017. godine, a primenjuje se od 1.1.2018. godine.
- **Predlog Uredbe o visini novčane pomoći strancu koji traži međunarodnu zaštitu i azilantu i strancu pod supsidijarnom zaštitom,** je pripremljen i dostavljen Vladi na donošenje.

MJERA 4: „Donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova (Centar za prihvrat prelazi u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Vlada Crne Gore donijela je **Uredbu o izmjenama i dopuni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave** ("Službeni list CG", br. 87/2017). Članom 68t Uredbe propisano je da će Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo rada i socijalnog staranja, u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom, uskladiti akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe. U ovom roku Ministarstvo unutrašnjih poslova će, u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom, preuzeti od Ministarstva rada i socijalnog staranja državne službenike i namještenike koji su vršili preuzete poslove, opremu i službenu dokumentaciju.

S tim u vezi, na sjednici Vlade Crne Gore od 01.02.2018. godine, usvojila je **Pravilnika o izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva unutrašnjih poslova**, kojim su propisana radna mjesta za službenike Centra za prihvrat koji su prešli iz Ministarstva rada i socijalnog staranja u Ministarstvo unutrašnjih poslova.

MJERA 5: „Donošenje odgovarajućih izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva rada i socijalnog staranja (Centar za prihvrat prelazi u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova)“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Vlada Crne Gore donijela je **Uredbu o izmjenama i dopuni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave** ("Službeni list CG", br. 87/2017). Članom 68t Uredbe propisano je da će Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo rada i socijalnog staranja, u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom, uskladiti akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe.

S tim u vezi, na sjednici Vlade Crne Gore od 08.02.2017. godine, usvojila je **Pravilnik o izmjena i dopuna Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ministarstva rada i socijalnog staranja**, i isti uskladila sa Uredbom o izmjenama i dopuni Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list CG", br. 87/2017).

MJERA 6: „Jačanje kapaciteta Centra za smještaj tražilaca azila i njegova puna operacionalizacija“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Obaveza kreiranja uređenog sistema migracija posebno iregularnih migracija u kojima veliku ulogu imaju stranci koji traže međunarodnu zaštitu, doveo je do izmještanja Centra za prihvrat u nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova, čime se između ostalog stvaraju formalni preduslovi za implementaciju normi koje se odnose na administrativni pritvor u okviru Centra (što do sada nije bilo moguće obzirom na civilni karakter Ministarstva rada i socijalnog staranja u čijoj je nadležnosti Centar). Dosadašnji zakon (Zakon o azilu) je u članu 31 propisivao pravo administrativnog pritvora, nažalost ova norma nije mogla biti implementirana jer Uprava za zbrinjavanje izbjeglica u čijoj nadležnosti je bio Centar za tražioce azila, nije imala pravni kapacitet da donese odluke kojima ograničava slobodu kretanja tražioca azila, niti faktičke mogućnosti koje podrazumijevaju upotrebu sredstava prinude u situacijama ograničenja slobode kretanja, što je izvorno nadležnost policijskih službenika. Ovakvo rješenje ima i preventivno dejstvo u smislu smanjenja broja stranaca koji traže međunarodnu zaštitu koji kada budu postali svjesni dobro kontrolisanog sistema azila i migracija i mogućnosti određivanja pritvora manje će koristiti teritoriju Crne Gore kao slobodnu tranzitnu zonu.

U skladu sa članom 8 Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca propisana je nadležnost za odlučivanje i smještaj, te u skladu sa tim poslove smještaja i prihvata stranaca koji traže međunarodnu zaštitu, Ministarstvo unutrašnjih poslova, vrši preko organizacione jedinice za smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu - Centar za prihvata. Donijet je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji ministarstva unutrašnjih poslova kojim su izvršene organizacione promjene u Direktoratu za građanska stanja i lične isprave. S tim u vezi, u okviru Direktorata za građanska stanja i lične isprave osniva se nova organizaciona jedinica Direkcija za prihvata i smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u čijoj je nadležnost vođenje poslova koji se odnose na prihvata i smještaj stranaca koji traže međunarodnu zaštitu; smještaj i zbrinjavanje stranaca sa posebnim potrebama koja traže međunarodnu zaštitu.

Tokom 2017. godine u Centru za prihvata bilo je smješteno ukupno 799 lica iz sistema azila (518 lica u Centru za prihvata u Spužu i 281 lice na alternativnom smještaju na Koniku).

Kada su u pitanju obuke službenika Centra za prihvata tokom 2017. godine realizovano je sljedeće:

1. Radionica o ljudskim pravima, koja se organizuje uz podršku Kancelarije Visokog komesara za ljudska prava (OHCHR) i UN tima u Crnoj Gori- ciklus od dvije radionice
2. Plan edukacije o implementaciji antidiskriminacionog zakonodavstva MLJMP u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, ciklus od 6 radionica;
3. Trening za menadžere u organizaciji EASO-a;
4. Tehnike intervjuisanja u organizaciji EASO-a;
5. Sistem upravljanja i kontrole IPA fondovima - UZK,
6. Radionica u okviru IPA II projekta – Regionalna podrška upravljanju migracijama na Zapadnom Balkanu i Turskoj- ciklus od tri radionice.

Navedene obuke je pohađalo ukupno 6 službenika.

MJERA 7: „Zapošljavanje i rad stranaca u skladu sa potrebama tržišta rada“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Na osnovu člana 73 Zakona o strancima („Službeni list CG“ , br. 56/14, 28/15 i 16/16), donijeta je Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2018. godinu („Službeni list CG“, br. 86/2017) i to 20. decembra 2017. godine.

Ovom Odlukom utvrđuje se godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca – kvota za 2018. godinu, sa djelatnostima i zanimanjima u kojima se stranci mogu zapošljavati ili pružati ugovorene usluge.

Godišnja kvota za 2018. godinu utvrdila se u ukupnom broju od 18.185 dozvola. Od čega se iz godišnje kvote izdvaja 5.000 dozvola koje Ministarstvo rada i socijalnog staranja može dodatno rasporediti za pojedine namjene, u skladu sa potrebama tržišta rada, a na zahtjev Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

Iz ukupne godišnje kvote, 13.185 dozvola utvrđuje se za:

- zapošljavanje stranaca – 8310 dozvola;
- sezonsko zapošljavanje stranaca -3547 dozvola i
- pružanje ugovorenih usluga stranaca – 1.328 dozvola.

Pregled djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno, pružati ugovorene usluge je sastavni dio Odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2018. godinu.

Odluka o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2018. godinu („Službeni list CG“, br. 86/2017 je istaknuta na sajtu Zavoda za zapošljavanje Crne Gore.

MJERA 8: „Saradnja sa FRONTEX-om na realizaciji Radnog aranžmana“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

U okviru FRONTEX-ove mreže za analizu rizika za zemlje Zapadnog Balkana realizovane su sljedeće aktivnosti:

- *Godišnji sastanak radi analitičkog pregleda (učestvovala dva službenika)*
- *Sastanak eksperata (učestvovala dva službenika)*
- *Operacije povratka neregularnih migranata (učestvovala dva službenika)*
- *Studijska posjeta Mreže za analizu rizika za zemlje Zapadnog Balkana (učestvovala dva službenika)*
- *Godišnja konferencija za obuku – Edukativne tehnologije za obuku granične policije (učestvovao jedan službenik)*
-

MJERA 9: „Obuka službenika granične policije iz oblasti suzbijanja nezakonitih migracija“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

U januaru 2017. godine izrađen je Program obrazovanja, stručne obuke i specijalističkog usavršavanja.

Plan obuke je dostavljen svim relevantnim institucijama.

Sa službenicima Sektora granične policije realizovan je 198 oblika obučavanja.

Kroz realizovane oblike obučavanja prošlo je 2.152 službenika Sektora granične policije.

MJERA 10: „Modernizacija Odsjek za strance, vize i suzbijanje nezakonitih migracija, kroz nabavku opreme za izvršavanje poslova iz svoje nadležnosti u skladu sa Schengen Borders Code“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Pripremljen je predlog i u Odsjeku za strance i neregularne migracije, nabavljena je sljedeća oprema:

- **2 motorna vozila;**
- 4 desktop računara;
- 2 računara koja su povezana na informacioni sistem Ministarstva unutrašnjih poslova.

U okviru IPA II projekta u saradnji sa predstavnicima FRONTEX-a pripremljen je Nacrt akcionog plana za period 2018-2020.godine, koji ima za cilj da proces identifikacije i registracije mješovitih migracionih tokova uskladi sa standardima EU. Nacrtom akcionog plana je tokom 2018. godine, planirana nabavka tehničke opreme koja će se koristiti u procesu identifikacije i registracije.

U VIS je uvezan i RCGP Centar – inspektor za strance Podgorica čime je počela i praktična upotreba VIS-a.

MJERA 11: „Opremanje Prihvatišta za strance materijalno-tehničkim sredstvima“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Mjera je realizovana izvršena je nabavka opreme i Prihvatište za strance je opremljeno svim materijalno – tehničkim sredstvima.

MJERA 12: „Vize na graničnim prelazima izdavati samo u izuzetnim slučajevima, ako zahtijevaju humanitarni, lični ili profesionalni razlozi – u ovim slučajevima vize će se izdavati uz prethodnu najavu, i nakon izvršenih provjera“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Preporuka iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore u 2011. godini je da se smanji broj viza izdatih na graničnim prelazima. Evidentan je trend smanjenja izdatih viza na graničnim prelazima: 2008.g. – 2606, 2009.g. – 897, 2010.g. – 280, 2011.g. – 102, 2012.g. - 84 vize, 2013. g. - 15 viza, 2014.g. – 19 viza, 2015. godine - 24 vize, 2016.godine - 4 vize, **dok je 2017 godine izdato 12 viza.**

Osnovna karakteristika prethodnih godina jeste da se na graničnim prelazima u najvećem broju slučajeva vize izdaju pomorcima radi ukrcaja, odnosno iskrcaja sa brodova koji su u crnogorskim lukama.

U manjem broju, izdaju se vize tipa B i C licima u čijim mjestima prebivališta nema DKP kojem se može podnijeti zahtjev za izdavanje vize za Crnu Goru, a zbog hitnosti putovanja zahtjev ne mogu podnijeti u drugoj državi.

U oba slučaja, za sva lica kojima je izdata viza na graničnom prelazu postoji prethodna najava Sektoru granične policije, koji vrši odgovarajuću provjeru, kako lica koje traži izdavanje vize, tako i lica koje ga poziva. Izvršeno je 12 najava i provjera.

MJERA 13: „Intezivirati aktivnosti u cilju smanjivanja obima neprijavljenog rada, nezakonitog kretanja i boravka stranaca, naročito u vrijeme građevinske i turističke sezone“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore sa sjednice od 14.02.2013. godine, kojim se zadužuje Uprava policije i Uprava za inspekcijske poslove da intenziviraju aktivnosti u cilju smanjivanja obima neprijavljenog rada, nezakonitog kretanja i boravka stranaca, naročito u vrijeme građevinske i turističke sezone, Uprava policije – Sektor granične policije je tokom 2017. godine realizovao 403 akcije kontrole kretanja i boravka stranaca kojima je procesuirano (službenici Uprave za inspekcijske poslove učestvovali u 343 akcije) u kojima je prekršajno procesuirano 1846 lica, dok je donijeto 888 rješenja otkazu boravka i 181 rješenje o obavezi napuštanja teritorije Crne Gore. Takođe je od strane SGP-a, izvedeno 387 lokalnih akcija kontrole kretanja i boravka stranaca u kojima je prekršajno procesuirano 1561 lice, dok je donijeto 808 rješenja otkazu boravka i 116 rješenja o obavezi napuštanja teritorije Crne Gore.

Takođe, od Uprave za inspekcijske poslove smo obaviješteni da je tokom 2017. godine ukupno 1.253 stranca zatečeno da radi bez ugovora o radu (rad na crno).

MJERA14: „Izrada informativnog materijala (brošure, flajeri, banner na zvaničnom web sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova) i njegova distribucija službenicima i ciljnim grupama u cilju njihovog upoznavanja sa novodonijetim propisima i standardima iz oblasti migracija“.

STATUS REALIZACIJE: Realizovano

Ministarstvo unutrašnjih poslova je izradilo Informator za strance koji traži međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori. Isto tako, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je izradilo Informator za strance kojima je odobena međunarodna i supsidijarna zaštita. Informativni materijal za oblast azila je od velikog značaja, posebno cijeneći važnost pune informisanosti stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori ili su tu zaštitu dobili, kao instrument koji sadržali pregled informacija koje će doprinijeti potpunom razumijevanju prava i obaveza i pravnog okvira koji se na njih primjenjuje.

Takođe, u saradnji sa IOM izrađene su brošure o osnovnim informacijama o strancima i distribuirane su organizacionim jedinicama granične policije.

Takođe, na sajtu Ministarstva unutrašnjih poslova redovno se ažuriraju sve informacije koje se odnose na oblast migracija.

II. ANALIZA TRENUTNOG STANJA SISTEMA INTEGRISANOG UPRAVLJANJA MIGRACIJAMA

Primjena Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca počela je 01. januara 2018. godine. Novim zakonom se prepoznaje potreba da se uspostave i da se primjenjuju pravične i ekspeditivne procedure azila, kako bi se pravovremeno identifikovali oni kojima je potrebna međunarodna zaštita i oni za koje to nije slučaj, čime će se izbjeći duga razdoblja nesigurnosti za strance koji traže međunarodnu zaštitu, obeshrabrila zloupotreba sistema azila i olakšali ukupni zahtjevi u sistemu prijema. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca definiše i posebne institute evropskog zakonodavstva (sigurna zemlja porijekla, sigurna treća zemlja, sigurna evropska treća zemlja, postupak na granici i slično), a koji se prvi put uvode u sistem azila.

Posebnim proceduralnim garancijama pruža se odgovarajuća podrška strancima koji traže međunarodnu zaštitu sa obzirom na njihove posebne okolnosti, između ostalog, uzrast, pol, seksualno opredjeljenje, rodni identitet, teške bolesti, mentalno zdravlje ili posljedice mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili nasilja zasnovanog na polu i rodu, radi ostvarivanja prava i obaveza iz ovoga zakona. Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca pravi jasnu razliku između kategorije stranca koji traži međunarodnu zaštitu i lica sa odobrenom zaštitom. Lica sa odobrenom zaštitom će uživati sva prava kao "sopstveni državljani".

Donijeti su podzakonski akti za implementaciju Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca. Usvajanjem ovih akata sistem međunarodne zaštite u Crnoj Gori biće znatno djelotvorniji u praksi i sve buduće aktivnosti se usmjeravaju ka nadogradnji izgrađenih vrijednosti. Stranci koji traže međunarodnu zaštitu i stranci kojima je odobrena međunarodna zaštita imaju zagarantovanu zdravstvenu zaštitu u skladu sa pozitivnim propisima kojima je uređena zdravstvena zaštita u Crnoj Gori. Propisi iz oblasti prosvjete usklađeni su sa Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca.

U 2016. godini, Direkciji za azil, podnijeto je 335 zahtjeva za dobijanje azila u Crnoj Gori. Odobreno je 11 dodatnih zaštita (8 Sirija, 1 Rusija, 2 Jemen), priznat status izbjeglice za 12 lica (7 Kuba, 5 Jemen). U 2017. godini, Direkciji za azil, podnijeto je 849 zahtjeva za dobijanje azila u Crnoj Gori. U 2017. godini odobreno je 7 dodatnih zaštita (1 Gana, 2 Jemen, 2 Avganistan i 2 Bjelorusija) i priznat je status izbjeglice jednom licu (Liban). Za 622 lica postupak dobijanja azila je obustavljen. Donijeto je 48 rješenja o odbijanju zahtjeva.

Postupak po žalbama izjavljenim na odluke prvostepenog organa, u skladu sa Zakonom o azilu, vodila je Državna komisija za rješavanje po žalbama za azil. U 2017. godini uloženo je 156 žalbi. U istom periodu Državna komisija je rješenjem odbila 46 žalbi kao neosnovane, dok je 110 u postupku odlučivanja. U skladu sa Zakonom o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca odluke po žalbama izjavljenim protiv odluka prvostepenog organa donosi Upravni sud Crne Gore.

Evidentan je trend porasta broja podnijetih zahtjeva za dobijanje azila u Crnoj Gori u 2017. godine u odnosu na 2016. godinu, ali se i nastavlja trend istinske nezainteresovanosti tražilaca da učestvuju u postupku po zahtjevima za dobijanje azila u Crnoj Gori, na što ukazuje broj donijetih odluka o obustavi postupaka.

Tokom 2017. godine održane su četiri ekspertske posjete uz podršku TAIEX-a. Obuke su prošli svi službenici Direkcije za azil. Navedene obuke je održao ekspert iz Belgije, na temu "Podrška u izradi podzakonskih akata i informativnog materijala za lica iz sistema azila u zemljama članicama EU. Službenik Direkcije za azil je učestvovao na obuci na temu „Dobrovoljni povrat migranata u Crnoj Gori“, koja je održana u periodu 8-9 jun 2017. godine.

Dva službenika Direkcije za azil su u dva navrata, 11-12 april i 25-26 april 2017. godine učestvovali na Regionalnoj radionici za razvoj formulara/SOP za identifikaciju ranjivih kategorija migranata. Takođe, službenik Direkcije za azil je učestvovao na Regionalnom treningu za Menadžere održanom, u organizaciji EASO-a, 17-18 maj 2017. godine u Igalu.

Službenik Direkcije za azil je učestvovao u studijskoj posjeti policiji Češke pod nazivom "Praksa policije Češke u oblasti daktiloskopiranja stranaca" koja je održana u periodu od 4. do 8. septembra 2017. godine. Službenik Direkcije za azil učestvovao na seminaru pod nazivom „Tehnike intervjuisanja tražilaca azila“, održanog u periodu od 13. do 14. septembra u Podgorici, u organizaciji EASO-a.

U okviru IPA II projekta – Regionalna podrška upravljanju migracijama na Zapadnom Balkanu i Turskoj predstavnik Direkcije za azil je prisustvovao trodnevnom seminaru koji je održan na Malti u periodu 13-15. XI 2017.

Obuka državnih, graničnih i drugih policijskih službenika u sistemu azila, u zavisnosti od potreba, u dijelu prepoznavanja tražilaca azila, utvrđivanja porijekla tražilaca azila, analize razloga za traženje azila, prevođenja i tumačenja, kao i u pogledu prađenja dobrovoljnih odlazaka i poseban osvrt na ranjive grupe i to: maloljetnici bez pratnje, žene u riziku, žrtve nasilja, zabrana vraćanja i protjerivanja (non-refoulement), međunarodni standardi i prava izbjeglica

U okviru ove aktivnosti održana su dva jednodnevna seminara na temu "Postupak sa tražiocima azila- poseban osvrt na ranjive grupe" u kojima je obuku prošlo 47 polaznika Uprave policije.

Ministar unutrašnjih poslova je, u decembru 2016. godine, obrazovao **Koordinaciono tijelo za praćenje implementacije Zakona o strancima**, koga čine predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva finansija, Zavoda za zapošljavanje, Poreske uprave i Uprave za inspekcijske poslove. Zadatak Koordinacionog tijela je da prati primjenu Zakona o strancima, otklanja uočene nedostatke i daje smjernice za rješavanje određenih otvorenih pitanja. Sjednica ovog tijela je održana 2. juna 2017. godine, i ista je bila posvećena otklanjanju uočenih poteškoća u primjeni važećeg Zakona o strancima i razmatranju otvorenih pitanja i usaglašavanju stavova u vezi sa oblastima koje se uređuju novim Zakonom o strancima.

U 2017. godini riješeno je ukupno 2.011 predmeta za stalni boravak, od čega je za 1.599 lica zahtjev usvojen, 110 zahtjeva je odbačeno, 157 zahtjeva je odbijeno, dok je 145 zahtjeva obustavljeno.

U vršenju poslova koji se odnose na izvršavanje zakona i drugih propisa i odlučivanja o pravima i obavezama u oblasti stranaca, a koje sprovode PJ i FIL odobreno je ukupno 14.150 dozvola za privremeni boravak. Najveći broj ovih dozvola izdat je radi spajanja porodice (11.140), zatim radi korišćenja i raspolaganja pravom na nepokretnosti koju posjeduje u Crnoj Gori (2.059), radi školovanja (323), radi specijalizacije, stručnog osposobljavanja i praktične obuke (201), dok se ostale dozvole izdate rade naučnoistraživačkog rada, liječenja, humanitarnih razloga.

Što se tiče **dozvola za privremeni boravak i rad** treba istaći da je obaveza utvrđivanja godišnje kvote za rad stranaca utvrđena članom 73 Zakona o strancima kojim je predviđeno da godišnji broj dozvola za privremeni boravak i rad stranaca utvrđuje Vlada u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjima na tržištu rada u Crnoj Gori. Godišnjom kvotom se utvrđuju djelatnosti i zanimanja u kojima se stranci mogu zapošljavati, odnosno pružati ugovorene usluge, kao i vrste radnih dozvola – dozvole za zapošljavanje, sezonsko zapošljavanje stranaca i pružanje ugovorenih usluga. Članom 74 Zakona o strancima je utvrđeno: »Godišnja kvota se utvrđuje na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove rada, uz prethodno pribavljena mišljenja Zavoda za zapošljavanje, organa državne uprave nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje godišnja kvota i Socijalnog savjeta«.

Odlukom o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2017. godinu ("Službeni list CG" br. 83/2016) i Odlukom o izmjeni odluke o utvrđivanju godišnjeg broja dozvola za privremeni boravak i rad stranaca za 2017. godinu, utvrđen je broj radnih dozvola za strance za 2017. godinu u ukupnom broju od 18.185. Od ovog broja izdvojeno je 7.000 radnih dozvola koje se mogu dodatno rasporediti od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja. Ministarstvo rada je donijelo odluku o raspodjeli 6.500 radnih dozvola za zapošljavanje stranaca. Od ovog broja u 2017. godini **izdato je ukupno 20.969 dozvola za rad i zapošljavanje stranaca** (14.259 u kvoti i 6.710 van kvote). Od ukupno izdatih dozvola za strance u kvoti, posmatrano prema vrstama dozvola, 9.405 je izdato za zapošljavanje stranaca, 3.146 za sezonsko zapošljavanje stranaca i 1.708 za pružanje ugovorenih usluga. U utrošenim kvotama za zapošljavanje stranaca u 2017. godini, pretežno učešće (76,3%), imaju četiri grupe zanimanja: građevinarstvo, usluge smještaja i ishrane, trgovina i ostale uslužne djelatnosti.

Takođe, shodno članu 81 Zakona o strancima **odobreno je ukupno 1.392 potvrde o prijavi rada**, za strance kojim mogu boraviti i raditi do 90 dana, u vremenskom periodu od jedne godine, u Crnoj Gori.

Tokom 2017 godine je izjavljeno ukupno 82 žalbi na rješenja RC GP i Prihvatišta za strance, od čega je 66 žalbi odbijeno kako neosnovano ili neblagovremeno, dok je 16 žalbi uvaženo, čime su poništena rješenja RC GP Jug 14, Prihvatišta za strance 1 i RC GP Centar 1. Odsjek za strance, vize i suzbijanje nezakonitih migracija je u kontinuitetu pratio navedenu problematiku, te kroz kontrolne i druge vrste obilazaka unapredjivao način rada inspektora za strance po ovoj problematici.

Raseljena i interno raseljena lica

Intenzivirane su aktivnosti na rješavanje pravnog statusa, prije svega interno raseljenih lica (lica sa Kosova), tako da je postupak u toku za odobravanje stalnog i privremenog boravka do tri godine za još oko 400 ovih lica. U pitanju su komplikovani slučajevi i zbog specifičnosti ove osjetljive društvene grupe, Crna Gora je dodatno obezbijedila olakšane procedure, odnosno privilegovani pristup pravima, uključujući i višestruko smanjenje administrativnih taksi, podnošenje zahtjeva samo na osnovu raseljeničke legitimacije, pribavljanje dokumenata po službenoj dužnosti, međutim, bilo je lica koja su imala poteškoća u matičnim državama, u postupku pribavljanja traženih dokumenata, tako da još uvijek nemaju riješen status.

Sa ciljem uspostavljanja mehanizama saradnje u rješavanju statusnih pitanja interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori, u dijelu naknadnog upisa u osnovne registre (rođenih, vjenčanih i umrlih) i registar državljana Republike Kosova, 2013. godine potpisan je **Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosova o naknadnom upisu interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u osnovne registre i registar državljana Republike Kosova.**

S tim u vezi, mobilni biometrijski timovi MUP-a Kosovo i MUP-a Crne Gore, uz svestranu podršku UNHCR, OEBS-a i NVO "Pravni centar", intenzivno su radili na podršci i pomoći raseljenim i interno raseljenim licima u Crnoj Gori. Timovi su vršili intervju i verifikacije i zaprimali zahtjeve za izdavanje osnovnih dokumenata sa Kosova (lične karte i pasoše), nakon čega su ovim licima uručivana ova dokumenta, dok su službenici MUP-a Crne Gore vršili dopune podnijetih zahtjeva za regulisanje statusa, i nakon toga rješavali zahtjeve. Uz podršku UNHCR-a i OEBS-a, **organizovano je 15 posjeta mobilnog tima MUP-a Kosova Crnoj Gori, tokom kojih je pružena je pomoć za 1.143 lica da dobiju dokumenta Republike Kosova.** Preostalo je 158 komplikovanih/složenih slučajeva na kojima će raditi službenici dvije države tokom 2018. godine.

Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo rada i socijalnog staranja i Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbjeglice (UNHCR) Predstavništvo u Crnoj Gori, su tokom novembra 2017. godine **izvršili su verifikaciju svih lica koja se nalaze u Crnoj Gori, a koja nijesu riješila svoj status ili su u postupku rješavanja.** Tokom Verifikacione kampanje identifikovano je oko 200 djece koja su rođena u Crnoj Gori kojima su jedan ili oba roditelja državljani Republike Kosovo. Kako bi ova lica – djeca dobila ID dokumenta Kosova, i nakon toga riješila status u Crnoj Gori, Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore je nadležnim organima Kosova **dostavilo 131 Izvod iz registra**

rođenih na međunarodnom obrascu za djecu, kao i dokaz o državljanstvu Kosova za njihove roditelje.

Napominjemo da su sve ove procedure za interno raseljena lica besplatne, budući da su nadležni organi Republike Kosovo sva dokumenta, izuzev pasoša, izdali bez naplate takse i drugih troškova, a troškovi izdavanja pasoša za sva lica su pokriveni od strane UNHCR-a.

Novi Zakon o strancima

Vlada Crne Gore, na sjednici od 28.12.2018. godine, utvrdila je Predlog novog Zakona o strancima, i isti je usvojen od strane Skupštine Crne Gore, na sjednici od 14. februara 2018. godine.

Ovim Zakonom treba da se pospješi integracija stranaca koji imaju odobren stalni boravak u Crnoj Gori, što je ključni elemenat u promovisanju ekonomske i socijalne kohezije na osnovu koje se temelji EU. Dodatni razlog za donošenje predloženog propisa stvaraju se normativne pretpostavke za slobodu kretanja radnika i usluga, na čemu Evropska unija neizostavno istrajava kod svih država obuhvaćenih procesom pridruživanja.

Novina u Zakonu koja se odnose na zapošljavanje stranaca u Crnoj Gori je ta što će se dozvola za privremeni boravak i rad radi sezonskog zapošljavanja izdavati sa rokom važenja do šest mjeseci u vremenskom periodu od jedne godine, i ista se može produžiti za još dva mjeseca kod istog ili drugog poslodavca (shodno sadašnjem Zakonu dozvola se izdaje sa rokom važenja do šest mjeseci). Takođe, proširena je kategorija stranaca koji u Crnoj Gori može raditi sa izdatom dozvolom za privremeni boravak (student, državljanin je države članice Evropske unije ili član njegove porodice, državljanina treće države koji ima odobrenje stalnog boravka u drugoj državi članice Evropske unije, lice bez državljanstva).

Isto tako, od 01. januara 2020. godine strancima će biti omogućeno da zahtjev za izdavanje dozvole za privremeni boravak i rad radi sezonskog zapošljavanja, mogu podnijeti preko diplomatsko-konzularnog predstavništva Crne Gore u državi porijekla.

Ovim zakonom će se uspostaviti jasna, transparentna i pravična pravila u politici vraćanja lica, koja nezakonito borave u Crnoj Gori a koja su sastavni dio dobro vođene migracione politike. Lica koja nezakonito borave u Crnoj Gori u postupku vraćanja biće poštovana njihova osnovna prava i dostojanstvo. Dobrovoljno napuštanje Crne Gore imaće prednost u odnosu na prisilni povratak stranca. Sa strancima koji budu zadržani postupaće se u skladu s međunarodnim i domaćim pravom.

Svakako najznačajnije novine u novom Predlogu zakona o strancima se odnose na ulazak, izlazak, kretanje, boravak i rad državljana država članica EU i članova njihovih porodica. Ove odredbe će se primjenjivati od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a ključno je to što će ova lica biti izjednačena u pravima sa državljanima Crne Gore.

Značajno je pomenuti da su u cilju zapošljavanja visokokvalifikovanih državljana trećih zemalja u ovom Predlogu zakona propisane procedure dobijanja dozvola za privremeni boravak i rad. Olakšavanjem regulisanja boravka i rada visokokvalifikovanim radnicima i njihovih porodicama naša država će se učiniti privlačnijom čime će održati svoju konkurentnost i ekonomski rast. Ove norme će se primjenjivati od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Ovaj zakonski tekst je rezultat zajedničkog rada predstavnika nadležnih institucija u Crnoj Gori i očekivani rezultati u implementaciji ovog zakona su efektivno ostvarivanje prava stranaca, upravljanje legalnim migracionom tokovima, suzbijanje ilegalnih migracija sprovođenjem jasnih politika, kroz koordinisane i jasno propisane procedure.

Protokol o upotrebi zajedničkih prevodilačkih kapaciteta

Pripremljena je Informacija o zaključivanju **Protokola o upotrebi zajedničkih prevodilačkih kapaciteta u oblasti migracije i azila u okviru Regionalne inicijative za azil, migracije i izbjegla lica (MARRI)**. Projekat „Poboljšanje procedura za utvrđivanje identiteta ilegalnih migranata u MARRI regionu“, finansiran od strane Vlade Velike Britanije, realizovan je u toku crnogorskog predsjedavanja Regionalnom inicijativom za migracije, azil i izbjegla lica (MARRI) kroz osam dvodnevnih radionica održanih u periodu od septembra 2015. godine do marta 2016. godine. Predmetni protokol će biti potpisan od strane svih zemalja učesnica MARRI-ja, na radnom jeziku Regionalne inicijative, odnosno engleskom jeziku. Budući da je Ministarstvu unutrašnjih poslova potrebna podrška kada su u pitanju prevodilački kapaciteti za rijetke jezike, potpisivanje ovog protokola je od velikog značaja za rad struktura koje se bave pitanjem migracija i azila, te u kontekstu samih evropskih integracija koje predstavljaju ključni prioritet Vlade Crne Gore.

Sporazum o saradnji sa centrima za socijalni rad u postupcima vraćanja maloljetnih stranaca bez pratnje

Vlada Crne Gore, u februaru 2017. godine, usvojila je Šengenski akcioni plan, kojim su definisane sve aktivnosti koje se odnose na sveobuhvatno integrisano upravljanje granicom, uspostavljanje adekvatnog azilskog sistema, kao i na bezbjednost i zaštitu ličnih podataka. Šengenskim akcionim planom, kao jedna od obaveza, predviđeno je potpisivanje Sporazuma o saradnji sa centrima za socijalni rad u postupcima vraćanja maloljetnih stranaca bez pratnje. Predmet ovog Sporazuma je određivanje nosilaca obaveza i načina postupanja u identifikaciji i pružanju pomoći maloljetnim strancima bez pratnje, u cilju efikasne zaštite njihovih prava i interesa, na način da im se obezbijedi siguran povratak i spajanje porodice. Ovim Sporazumom uređuje se međusobna saradnja i pojedinačne obaveze nadležnih organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva rada i socijalnog socijalnog staranja. Sporazum je potpisan 22.12.2017. godine.

Nezakonite migracije

Tokom 2017. i 2018. godine (januar), najčešći problem u prevenciji nezakonitih migracija se odnosio na nezakonite migrante sa područja sjevera Afrike, Centralne Azije i Bliskog Istoka. U najvećem broju slučajeva se radi o naknadnim pokretima nezakonitih migranata, koji sa teritorije Grčke, u najvećem broju slučajeva dolaze u Republiku Albaniju, ređe u Republiku Kosovo, a potom ilegalno ulaze u Crnu Goru. Nezakoniti migranti za ulazak u Crnu Goru, najčešće koriste područje zelene granice u okolini graničnih prelaza »Božaj« u manjem broju »Sukobin« na granici sa Republikom Albanijom, dok u najvećem broju slučajeva nezakonito pokušavaju izaći iz Crne Gore na granici sa BIH i Republikom Hrvatskom.

Nezakonite migracije u Crnoj Gori, za sada imaju tranzitni karakter preko teritorije Crne Gore, prema zemljama EU, a uglavnom se radi o ekonomskim migrantima. Analizirajući problematiku, kao i kroz kontakte sa kolegama iz susjednih zemalja i regiona, konstatovan je visok nivo zabrinutosti zbog trenda rasta nezakonitih migracija sa područja zemalja Bliskog istoka, Azije i sjeverne Afrike.

U cilju stvaranja uslova za obavljanje poslova kontrole kretanja i boravka stranaca u skladu sa standardima i preporukama EU, kao i efikasniju prevenciju nezakonitih migracija, Ministarstvo unutrašnjih poslova je u prethodnom periodu preduzelo aktivnosti na osnivanju **Prihvatišta za strance** u Crnoj Gori, kapaciteta 46 lica.

Novi objekat Prihvatišta za strance u Spuzu – Opština Danilovgrad je stavljen funkciju dana 13.12.2013. godine. Smještajem u Prihvatište za period 2017. i 2018. godine (januar), sloboda kretanja je ograničena za 254 nezakonitog migranta. Sva lica su upoznata sa svojim pravima, a obezbijedena je i brošura na sedam jezika o pravu na azil, kao i brošura o pravu na dobrovoljni povratak po ličnom zahtjevu.

Struktura smještenih lica je prikazana u sledećoj tabeli.

2017. godina													
Državlј.	Jan	Febr	Mart	Apri	Maj	Jun	Jul	Avgus	Sept	Oktob	Nov.	Dec.	Ukup
Srbija	5	1	4	3	1	5	3	7	5	3	4	1	42
Kosovo	3	1	4	1	2	1	2	1	3	1	1	3	23
B i H	1	2	3			2		2			1	1	12
Turska	1							5		4	2		12
Alžir		2	1				3	1	20		5	2	34
Sirija		1					3	4	1		4		13
Maroko		1					1		4	3			9
Iran		1	1					4			3	1	10
Pakistan			2		1	1				1	3		8
Avgan.			1						1	1			3

Indija					3				4				7
Ostali	4	1	4	3		6	10	14	3	8	1	7	61
Ukupno:	14	11	20	7	7	15	21	38	41	21	24	15	234

Problemi koji opterećuju rad Prihvatišta za strance:

- Nedostatak prevodilaca za jezike kao što su: urdu, paštu, hindu i drugi, što otežava rad na utvrđivanju identiteta smještenih lica.
- Nepostojanje u C.Gori DK predstavništava zemalja porijekla većine ilegalnih migranata (Alžir, Tunis, Maroko, Libija, Egipat, Eritreja, Sudan, Avganistan, Pakistan...), što pričinjava teškoće oko komunikacije prilikom potvrđivanja identiteta i izdavanja dokumenata, radi povratka migranata u matičnu zemlju.
- Nepostojanje spremnosti za saradnju od strane određenih DKP van C.Gore (Alžir), da se njihovi državljani vrate u matičnu zemlju.

Rezultati na suzbijanju nezakonitih migracija

	2017. god.
Ukupno spriječeno u nezakonitom prelasku d/g	614
Spriječeno u nezakon. prelasku granice-van GP	438
Spriječeno u nezakonitom prelasku granice-na GP	176
Zabrana ulaska u Crnu Goru	2160
Zabrana izlaska iz Crne Gore	1025
Nezakonit boravak	674
Otkaz boravka i zabrana ulaska	2051
Rok za napuštanje Crne Gore	735

Falsifikovane PI, vize i dr	85
Prinudno udaljenje	116

III. ZAKLJUČCI

1. U *nezvaničnom radnom dokumentu o trenutnom stanju u poglavljima 23 i 24 u Crnoj Gori, iz novembra 2017. godine*, Evropska komisija je konstatovala da u oblasti regularne migracije, nakon detaljne procjene pravnih, institucionalnih, tehničkih i potreba za obukom, proces usklađivanja s pravnom tekovinom EU sada je u naprednom stadijumu. S tim u vezi, treba istaći da su **dva ključna zakona iz oblasti migracija donijeti**, usvojen je Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca („Službeni list CG“, broj 2/17), i Vlada Crne Gore, na sjednici od 28.12.2018. godine, utvrdila je Predlog novog Zakona o strancima. Donijeti su svi podzakonski akti na osnovu Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i **potrebno je da nadležni organi usmjere svoje aktivnosti na donošenje podzakonskih akata na osnovu novog Zakona o strancima**, kao i njihovo dalje usaglašavanje za EU propisima, što je je ključni element za sprovođenje zajedničkih politika u oblasti migracija.
2. Potrebno je tokom 2018. i 2019. godine **planirati i realizovati obuke službenika koji će primjenjivati Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti stranaca i novi Zakon o strancima** i podzakonske akte koji su donijeti i koji će se donijeti na osnovu ova dva zakona.
3. Potrebno je **uspostaviti tranzitni centar** u cilju ispunjavanja evropskih standarda u dijelu prihvata migranata i stranaca koji traže međunarodnu zaštitu.
4. Potrebno je poboljšati institucionalni sistem i **stvoriti mehanizme za praćenje migracionih tokova** kroz spremnost za reakciju na sve nove trendove, pragmatičnu, fleksibilnu i koordiniranu saradnju i razmjenu informacija između svih relevantnih subjekata, saradnju sa međunarodnim partnerima, kao i sa zemljama porijekla, tranzita i odlaska, smanjenje nezakonitih migracija putem djelotvornih vraćanja i identifikovanje i razvoj praktičnih preporuka na osnovu iskustava zemalja članica EU.
5. S obzirom da postoji uska povezanost između migracija i ekonomskog razvoja, a da su novim Zakonom o strancima regulisani uslovi za ulazak, boravak, kretanje i rad stranaca u Crnoj Gori, inkorporirani novi standardi koji se tiču određenih kategorija migranata, kao što su kvalifikovani radnici, studenti i istraživači, te u skladu sa tim posebno se potencira politika integracije stranaca koja treba da bude usko povezana sa potrebama tržišta rada, **to je procjena tržišta rada i razvoj prioriteta više nego neophodan uslov za implementaciju ovih normi**.
6. S obzirom da je Crna Gora nacionalno zakonodavstvo uskladila sa standardima EU kada je u pitanju međunarodna i privremena zaštita stranaca, **od suštinskog značaja je koordinacija između organa koje se bave postupcima i prihvatom stranaca koji traže međunarodnu zaštitu u Crnoj Gori i stranaca kojima je međunarodna zaštita odobrena**. Posebnu pažnju treba usmjeriti na razvoj i jačanje budućih politika i praksi koje se odnose na ovu oblast, u skladu sa zakonodavstvom EU i međunarodnim pravom.